

Prvi maj je praznik i svetkovina koja se slavi širom sveta. U mnogim zemljama, Prvi maj se poistovećuje sa Praznikom rada, koji je proistekao iz tradicije radničkog pokreta. Međutim, slavljenje prvog maja ima korene u drevnim paganskim praznicima prirode čije je poštovanje preživelo do današnjih dana .

Prvomajski uranak je narodni običaj i svetkovina koja se sastoji u tome da se 1. maja porani u prirodu ili čak da se noć uoči prvog maja provede u prirodi pored logorske vatre. Najčešće se tokom uranka sprema neko jelo u kotliću ili na roštilju. Među Srbima je ovaj praznik veoma rasprostranjen. Gotovo svaki grad u Srbiji ima svoja tradicionalna prvomajska izletišta, a najčešće su to zelene površine izvan grada . U Severnoj i Centralnoj Evropi, noć uoči prvog maja se naziva Valpurgina noć (po svetoj Valpurgi). To je proslava plodnosti, prilikom koje se peva i pije do dugo u noć i pale se vatre.

Praznik rada se slavi 1. maja kao međunarodni praznik radničkog pokreta. Poreklo ovog praznika vodi do 1. maja 1886. kada su stotine hiljada američkih radnika izašli na ulice Čikaga da bi zahtevali opšte prihvatanje osmočasovnog radnog dana . Nasilja nije bilo u subotu i nedelju 1. i 2. maja. Ali u ponedeljak, 3. maja tuča u kojoj su učestvovala stotine izbili je u Mek Kormik Riperu (*Mc Cormick Reaper*) između radnika članova sindikata, koji su sprečeni da dođu na posao i onih koji nisu pripadali sindikatu koje je Mek Kormik zaposlio umesto njih. Mnogobrojna i dobro naoružana policija brzo se palicama i vatrenim oružjem umešala kako bi povratila red. Ubili su 4 člana sindikata, a povređenih je bilo mnogo. Pobesneli zbog zločina policije, grupa anarhista, predvođena Avgustom Spajksom i Albertom Parsonsom pozvala je radnike da se i sami naoružaju i u utorak uveče (4. maj) učestvuju u masovnim demonstracijama na Trgu Hejmarket (*Haymarket*). Izgledalo je da su demonstracije sa samo 3.000 bile potpuni promašaj. Ali pred kraj osoba čiji identitet nikad nije utvrđen (veruje se da je u pitanju policijski agent, provokator) bacila je bombu koja je ubila 7 i ranila 67 policajaca . Gradske i državne vlasti pohapsile su osam anarhista, optužile ih za ubistvo i osudile na smrt. 11. novembra 1887. četvorica, uključujući Parsonsa i Spajsa, su pogubljeni . Svi pogubljeni zagovarali su oružanu borbu i nasilje kao revolucionarne metode, ali njihovi tužiocci nisu našli nikakve dokaze da je iko od njih stvarno bacio bombu. 250.000 ljudi postrojilo se duž ulica Čikaga dok je Parsonova pogrebna povorka prolazila gradom, kako bi izrazili svoju posramljenost ovim velikim sudskim promašajem i svoju solidarnost sa nepravredno pogubljenim radnicima . Na Prvom kongresu 2. Internacionale održanom 1889. odlučeno je: "Prvi maj je zajednički praznik svih zemalja, na kojima radnička klasa treba da manifestuje jedinstvo svojih zahteva i svoju klasnu solidarnost" . Od tada se svake godine obeležava tragični Hejmarketovski događaj kao dan međunarodne radničke solidarnosti u vidu demonstracija. Do današnjeg dana, kako u našoj zemlji, tako i u celom svetu, taj dan se obeležava u spomen mučenicima sa trga Hejmarket .